

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi,

Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi Başkanlığı'na,

Başkanlığınız bünyesinde ve sorumluluğum altında yürütülen “*Türk Tarihinden Seçme Şahsiyetler*” adlı kitap projesi, 2016 yılı Eylül ayı sonu itibariyle tamamlanmış, ardından redaksiyonu yapıp kitap haline dönüştürülmüş ve ilgili yayın kurullarından geçirildikten sonra basılmak üzere Başkanlığınıza sunulmuştur. Proje çerçevesinde herhangi bir mâlî kaynak kullanılmamıştır.

Sunulan çalışma, *Türk Tarihinden Seçme Şahsiyetler* başlığı altında kaleme alınırken, ortaya akademik bir eser koyma fikriyle yola çıkılmadı. Maksadımız, târih içinde Türk dünyâsının tamâmında yetişmiş belli başlı târihî şahsiyetleri, ilim ve fikir adamlarını anahatlarıyla da olsa okuyucuya tanıtmaktı. Târih boyunca Türk dünyâsında yetişmiş devlet, ilim ve fikir adamlarının bu çalışmada isimlerine yer verilenlerden ibâret olmadığı şüphesizdir. Çalışmamızın hacmi dolayısıyla isimlerine yer veremediğimiz, fakat burada haklarında bilgi verilen şahsiyetlerden hiç de geri kalmayacak nitelikleri hâiz daha yüzlerce isim sayılabilir. Biz, bütün bu isimler içinden sâdece bir demetini sizlere sunmaya, haklarında kısaca bilgi vermeye ve kendilerini tanıtmaya çalıştık.

Çalışmamızda isimlerine yer verilen şahsiyetlerin öncelikle Türklükleri hakkında şüphe bulunmayan veyâ Türklükleri güçlü bir şekilde teyit edilen kişiler olmasına dikkat edilmiştir. Burada vurgulanan *Türklük* ifâdesini, münhasıran *Türkiye Türklüğü* olarak anlamamak gerekir. Biz *Türklük* sözünü geniş bir şemsiye olarak alıyoruz. Bu şemsiye altına Türkiye Türklerinin de, Kazak Türklerinin de; Kırgız, Özbek, Türkmen, Tatar, Âzerî Türklerinin de... girdiklerini kabûl ediyoruz. Kısaca, bugün hangi isimle anılırsak anılalım, Manas Ata'nın ifâdesiyle “*hepimizin Türk Ata'nın balaları olduğumuzu*” düşünüyoruz. Bu anlayışla, çalışmamızda yer alan isimleri seçerken, konuya geniş bir yelpâzeden baktığımızı vurgulamak isteriz.

Bu şahsiyetler hakkında bilgi verilirken önce kısaca hayat hikâyeleri anlatılmış; devlet adamlarının güçlü yönleri ortaya konmaya çalışılmış; ilim ve fikir adamlarının taşıdıkları niteliklerle öne çıkmalarına vesîle olan yönleri, ilim anlayışları ve düşünce dünyâları anahatlarıyla sunulmuş ve geçmişten günümüze adlarını unutulmaz kılan husûsiyetlerine dikkat çekilmiştir. Geniş çerçeveden bakıldığında, Türk dünyâsının isimleri ciltler dolduracak kudretli şahsiyetler çıkardıkları görülür. Bu zengin geçmişi kısaca da olsa Türk dünyâsının gençlerine tanıtmak aynı zamanda bir kadir-şinaslık olacaktır. Bu şahsiyetleri tanımak sûretiyle Türk dünyâsının gençlerinin nasıl bir köklü geçmişe mensup bulduklarını; târihlerinin nasıl bir ilmî, fikrî ve kültürel

arkaplanına sâhip olduğunu, bir nebze de olsa anlama ve öğrenme imkânı bulmalarını arzuladık.

Târihin, milletlerin *hâfızası* olduğuna şüphe yoktur. Hâfızasını kaybeden bir insan nasıl kendisini derin bir boşlukta hisseder ve kendisine yön ve yol tâyin etmekte kararsız kalırsa, aynı durum hâfızalarını kaybeden milletler için de geçerlidir. Geniş mânâda Türk milletinin bin yılları bulan bir târihî geçmişi, başka bir ifâde ile zengin bir hâfızası vardır. Fakat ne yazık ki son yüzyıllarda mâruz kalınan felâketler, bu hâfızanın sisler ardına itilmesine sebep olmuştur. Aydınlık bir geleceğe yürümek zorunda olan Türk ellerinin uzak ve yakın târihlerini bilmeleri, başka bir deyişle hâfızalarını tâzelemeleri, bu yolculuğun selâmeti için elzendir. Söz konusu hâfızanın temel yapı taşları ise târihî, millî ve kültürel değerlerimiz ve şahsiyetlerimiz olsa gerektir. Çalışmamızda isimlerine yer verilen şahsiyetlerin kimliklerini ve başarılarını öğrenen gençlerimiz, istedikleri takdirde, gelecekte kendileri için rol-model seçecekleri şahsiyetleri de tanımış olacaklardır. Bu noktada mühim olan husus, burada isimleri geçen şahsiyetlerin büyük Türk dünyasının ortak şahsiyetleri olduğunun bilinmesi, kabûl edilmesi ve benimsenmesidir. Bu isimler ortak değerlerimizdir; dolayısıyla Manas'ın Dede Korkut'tan, Uluğ Bey, Ali Kuşçu, İbn Sînâ veyâ Fârâbî'nin Ahmed Yesevî, Yûnus Emre ve Mevlânâ'dan, Fâtiḥ Sultan Mehmed ve Kılıç Arslan'ın Satuk Buğra Han, Timur, Abilay Han, Erenek veyâ Barsbek Kağan'dan... ayrı tutulması, birinin benimsenip diğersinin dışlanması Türk dünyasının ortak geleceğine hizmet etmeyecektir. Dolayısıyla Türk dünyasının hangi coğrafi noktasında doğup yetişmiş olursa olsun, bütün bu şahsiyetler büyük Türk târihinin ortak yıldızları durumundadırlar.

Mümkün mertebe akademik bir üslup dışında kaleme alınmaya çalışılan eserde isimlerine yer verilen şahsiyetler hakkında sunulan bilgiler, geniş bir yazar kadrosu tarafından yazıldılar. Her yazının sonunda okuyucunun daha fazla bilgi edinmek istemesi durumunda başvurabileceği, küçük de olsa, bir kaynakça verildi. Târihî şahsiyetlerimiz eserimizde yaşadıkları yüzyıllara göre kronolojik bir sıralamayla yer aldılar. Ayrıca, okuyucunun zihninde bir imaj oluşturmak düşüncesiyle, her yazının başlangıcında, bir kısmı temsîlî de olsa, küçük resimlere yer verildi.

İki yıl gibi uzunca bir zaman diliminde toparlanıp ortaya konulan çalışmamız, öncelikle Türk ellerinin gençlerine ortak bir millî şuur kazandırma husûsunda faydalı olursa, yazarlar olarak kendimizi bahtiyar hissedeceğiz.

Durumu bilgilerinize saygılarımla arz ederim. 15.12.2016

Prof. Dr. Fahri UNAN

Proje Yürütücüsü